

**Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет**

УДК.930.1
ББК 63
І - 90

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

**Матеріали регіональної науково-практичної
конференції молодих вчених, аспірантів,
здобувачів, магістрантів**

Випуск III

Рівне – 2008

Історія очима молодих дослідників. Збірник наукових праць.
Випуск 3 / Редкол.: В.Шеретюк, Л.Галуха, П.Савчук, Р.Давидюк. –
Рівне: РДГУ, історико-соціологічний факультет, 2008. – 287 с.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних
проблем української та світової історії, виголошені на регіональній
науковій конференції молодих вчених, аспірантів, здобувачів,
магістрантів 13 грудня 2006 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний
факультет).

Редколегія:

Шеретюк В.М. – голова редколегії, кандидат історичних наук, доцент
Галуха Л.Ю. – заступник голови редколегії, кандидат історичних наук,
доцент

Савчук П.О. – кандидат історичних наук, професор
Давидюк Р.П. – кандидат історичних наук, доцент

Літературне редагування:

Бородинська Л.І. (розділи 1,3)

Кревська Г.А. (розділ 2)

Тимочко І.Б. (розділ 1)

Рецензенти:

Троян С.С. – доктор історичних наук, професор

Жилюк С.І. – доктор історичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного
гуманітарного університету (протокол № 11, від 27.06.2008 р.)

© Історико-соціологічний факультет РДГУ
© Українське історичне товариство при
історико-соціологічному факультеті РДГУ

змаганням та міжнародному значенню української проблеми.

Таким чином, Союз, виходячи із своїх політичних інтересів і маючи деяку підтримку певних кіл зовнішнього відомства Австро-Угорщини, розгорнув широку дипломатичну акцію, щоб знайти підтримку в інших країнах. Українська справа набирала все більшої ваги на політичній арені Європи. Об'єктивні обставини ставили її в центрі велетенської боротьби, що мала закінчитися знищенням „російської небезпеки” та утворенням незалежної Української держави, як гаранту мирного європейського розвитку.

Діяльність Союзу знайшла широкий відгомін й у Швеції та Норвегії, завдяки його представникам: М.Січинському, О.Назаруку та О.Ревюку. Проте італійська преса оцінювала національну проблему українців не однаково. Італійські політики вважали справу України не внутрішньою проблемою Австрії й зазначали, що орієнтація Союзу на Центральні держави не повинна бути односторонньою. Діяльність Союзу в Італії викликала напади з боку росіян і поляків.

Українське питання було популярне також в США, де українці утворили „Українську Народну Раду”, яка взяла на себе організацію віч та збирання фондів. На вічах висловлювалися протести проти російської окупації Галичини, проти вивезення до Росії видатних діячів, зокрема М.Грушевського і митрополита А.Шептицького. Ці протести доводилися до відома громадськості та відсилалися до відповідних посольств [7].

Таким чином, заснування Союзу визволення України, його політична платформа з орієнтацією на Центральні держави, широка інформаційно-дипломатична акція в різних країнах світу свідчили про те, що українська справа стала важливим чинником міжнародної політики. Таке зацікавлення політичного світу українською справою відображалось, передусім, у численних матеріалах іноземної преси. Союз вважав це своїм значним здобутком. Велика історична хвиля, підкреслював СБУ, ніби чародійною силою висунула одночасно серед найважливіших світових питань справу українського народу [11].

Джерела та література

1. Грушевський М. Історія України-Руси. – Т. 1. – К., 1991. – С. 17.
2. Волковинський В., Ресент О. Україна в період Великої війни (1914-1918 рр.) // Історія України. – 2004. – № 29-32.
3. Ресент О. Світова війна і загострення суспільної кризи в Україні // Історія в школі. До 80-річчя закінчення Першої світової війни. – 1998. – № 5-6.
4. Україна в XX столітті. Збірник документів і матеріалів. – К., 2000.
5. Крушинський В.Ю., Левенець Ю.А. Історія України. Події, факти, дати. – К., 1993.
6. Підкова І. Шуст Р. Довідник з історії України. – К., 2001.

7. Патер І. Союз визволення України. – Львів, 2000.
8. Субтельний О. Україна. Історія. – Київ, 1991.
9. Шапошнікова Н. Вплив подій Першої світової війни на національну свідомість українців // Історія України. – 2000. – № 18.
10. Андрусишин Б. Україна в роки Першої світової війни // Історія в школі. До 80-річчя закінчення Першої світової війни. – 1998. – № 5-6.
11. Патер І. Союз Визволення України та українське питання в політиці Центральних держав 1914-1918 рр. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 1997. – № 3-4.

Копищик А.,
Магістрант
історико-соціологічного
факультету РДГУ
Науковий керівник:
доц. Давидюк Р. П.

ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ

З 1991 року розширилася тематика досліджень вітчизняної історіографії, у науковий обіг вводиться великий масив невідомих раніше документів та наукової історичної літератури. Першою ознакою принципово нового погляду на події 1917-1920 років стало оновлення понятійного апарату. На зміну заідеологізованим тезам прийшли нові терміни „українська революція”, „національно-демократичні процеси”. Спираючись на реальні факти, чисельні джерела, українські дослідники переконливо доводять, що саме українська революція започаткувала відновлення національної державності, демократичне розв'язання національних проблем.

Про актуальність цієї проблематики свідчать дані, що у 90-х роках XX століття захищено біля 150 докторських та кандидатських дисертацій з даної проблематики [1, 168]. Українські історики найширше висвітлювали процеси формування та діяльність Української Центральної Ради. Ролі та значенню у українській революції цієї національної інституції присвячені монографії В.Верстюка „Українська Центральна Рада” [2], О.Копиленка [3], Ю.Павленка, Ю.Храмова „Українська державність у 1917-1919 рр.” [4], В.Солдатенка „Українська революція. Історичний нарис” [5]. Політико-правовий аналіз функціонування УЦР здійснено у монографічній публікації О.Мироненка [6]. У контексті вивчення

національної політики Української Центральної Ради автори названих робіт певною мірою характеризують також її ставлення до національних меншин. Дослідники вважають, що розгортання української революції і відновлення національної державності України як на Наддніпрянщині, так і у Східній Галичині стало можливим завдяки зусиллям українців, їх політичних партій і об'єднань при підтримці або нейтральності представників некорінної національності, які з утворенням УНР дістали правовий статус і юридичний захист як національні меншини на засадах персональної автономії. В історичній літературі утвердилася думка про те, що більшість національних груп в той час з розумінням поставилися до історичного права українського народу на відновлення своєї державності, а головне – самі були зацікавлені у поваленні самодержавства, монархій, розпаді та реформуванні імперій.

Для розуміння міжнаціональних проблем важливо визначити ставлення національних меншин до української влади. Адже, в умовах, коли в містах України чисельну більшість становило неукраїнське населення, національний аспект відіграв надзвичайно важливу роль. Завданням істориків є дослідити, наскільки національні прагнення українців співпадали з інтересами інших етнічних груп. Г.Кривоший торкається у своїй статті саме цих питань [7, 159-188].

У цьому плані на тлі антисемітських виступів у Східній Європі, знаковими виявилися українсько-єврейські стосунки. Цікавою є стаття О.Заремби „Єврейська культура періоду національно-визвольних змагань в Україні (1917-1920) [8, 24-27]. Однак, автор лише обумовлює потребу дослідження цієї проблеми та накреслює основні моменти її розвитку.

О.Старух проаналізував ставлення польської верхівки щодо визначення політичного статусу України у добу УЦР [9, 237-242.].

За часи української незалежності з'явилася низка розвідок, присвячених певним аспектам національно-культурної політики Української Центральної Ради. Так, дослідники В.Трошинський [10, 26-27], Т.Горбань [11, 30-36] звертають увагу на те, що Центральна Рада та її голова М.Грушевський вперше в українському суспільно-політичному русі виробили чітку програму забезпечення рівності всіх націй і народностей в УНР, задоволення культурно-національних, релігійних та інших потреб національних меншин, заклали правові основи демократичної етнополітики. Як реальний крок, спрямований на самовизначення національних меншин, підвищення їх ролі у політичному житті, розглядають історики реорганізацію Центральної Ради, започатковану в липні 1917 року, за якою 25% місць у її складі

визначалося представникам трьох національних меншин – росіянам, євреям і полякам. Вони діставали представництво в Малій Раді, а згодом і у генеральному секретаріаті.

Значний інтерес у дослідників Н.Савицької [12, 87-95], О.Мироненка [13, 393-394] викликає представництво національних меншин у складі Української Центральної Ради. Якщо на перших порах, на думку авторів, домінували територіальний, професійний та партійний принципи представництва в УЦР, то з кінця червня 1917 року вони були доповнені національним принципом, що й дозволило надати УЦР характеру крайового парламенту, що представляла інтереси різних верств і етнічних груп населення України.

Наголошуючи на демократизмі національної політики УЦР, у працях Д.Яневського, П.Радька [14; 15] звертається увага на розробку теоретичних питань національно-територіальної автономії у період Української Центральної Ради. Аналізуючи кроки української влади щодо демократичного розв'язання національного питання, вони звертаються до ініційованого нею з'їзду поневолених народів Росії (вересень 1917 року), що мав стати постійно діючим представницьким органом усіх національностей Росії. На думку Д.Яневського, з'їзд виробив загальні рекомендації, які стосувалися національно-культурного будівництва усіх меншин, мовної політики і визначив пріоритети у цій ділянці. Йшлося про права меншостей на утворення екстериторіальної національної спілки, обстоювався принцип персонально-національної автономії.

Окрему сторінку історіографії політики УНР щодо національних меншин становлять праці, присвячені Закону про національно-персональну автономію. Більшість їх авторів звертають увагу на те, що Центральна Рада прийняла закон у день схвалення Четвертого універсалу. Він мав конституційний характер і був особисто підписаний М.Грушевським. Аналізуючи передумови та історію прийняття закону, В.Гусєв [16, 71-79] відкидає інсинуації, ніби Центральна Рада заgravала з національними меншинами, аби заручитися їх підтримкою. На конкретних документах він доводить закономірність схвалення закону, вказує, що він логічно впливав з усього попереднього розвитку української революції, демократичного вибору Центральної Ради та її лідерів.

Вітчизняні дослідники у своїх статтях також аналізують конкретні зміни становища окремих національних меншин у добу Центральної Ради. Так у статті О.Калакури [17, 72-79] зазначається, що поляки скористалися положеннями Закону і утворили національну автономію. Генеральне секретарство в польських справах опрацювало комплекс

заходів щодо розвитку польської освіти, культури, відродження національних традицій.

На відміну від поляків та німців позиція щодо українського державотворчого процесу 1917-1918 років різних верств чехів, як вказує Ю.Луцький [18, 275-287], була дещо іншою. Мобілізовані в російську армію місцеві словаки і чехи, особливо ті, що потрапили в полон, сформували військові легіони, зосереджені у Києві, які визнали Т.Масарика „тимчасовим диктатором самостійної держави Чехії і Словаччини”, створили коаліційну філію Чехословацької національної ради. Проводячи агітацію за власну державність серед чеських селян-колоністів і городян у Луцьку, Житомирі, Рівному, Одесі, провідники чехословацького руху з початку декларували нейтралітет у російських політичних справах, а після жовтневого перевороту зайняли сторону Тимчасового уряду. З переходом влади до Української Центральної Ради вони уклали договір про співробітництво з нею.

Історики, які вивчають політику Центральної Ради щодо національних меншин, звертають увагу і на деякі її слабкі сторони. Насамперед, це відсутність сильної вертикальної виконавчої влади, квоість економічних і соціальних перетворень, особливо аграрної реформи, недооцінка ролі національних збройних сил тощо. Всі ці упущення негативно відбивалися і на заходах у сфері міжнаціональних відносин, а у кінцевому рахунку призвели до її повалення.

З метою національного усвідомлення громадян українська влада в роки революції розпочала здійснювати системні заходи з українізації освіти та культури. Тому науковий інтерес до національно-культурної політики українських урядів є цілком закономірним. Значна увага дослідників надається дослідженню процесів культурно-освітньої діяльності Української Центральної Ради. Цікавими у цьому відношенні є наукові розробки А.Боровика [19], Т.Осташко [20], у яких на основі джерельного матеріалу аналізуються процеси українізації освіти, зміни в освітньому житті національних меншин у досліджуваній період, визначаються успіхи та труднощі й невдачі у цій сфері життєдіяльності.

Отже, оцінюючи ступінь вивченості даної проблеми в цілому, варто зазначити, що незважаючи на зростання в останні роки обсягу наукової літератури, багато питань національної політики Української Центральної Ради так і не знайшли свого повного висвітлення. Багатьма авторами розглядалися різні аспекти цієї проблеми, зібраний значний фактичний матеріал, але відсутні роботи, у яких спеціально б аналізувався законодавчий та практичний досвід відродження та розвитку національних культур у даний період.

Джерела та література

1. Українська історіографія на зламі XX-XXI століть: здобутки і проблеми. За загальною редакцією Л. Зашкільняка. – Львів, 2004.
2. Верстюк В. Українська Центральна Рада. – К., 1997.
3. Копиленко О. „Сто днів” Центральної Ради. – К., 1992.
4. Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917-1919 рр. – К., 1995.
5. Солдатенко В.Ф. Українська революція. Історичний нарис. – К., 1999.
6. Мироненко О.М. Світоч української державності. Політико-правовий аналіз діяльності Центральної Ради. – К., 1995.
7. Кривошій Г.Ф. Національні меншини й українська революція // Українська революція: 1917-початок 1918 рр. Проблеми, пошуки, узагальнення. – Запоріжжя, 1998.
8. Заремба О. Єврейська культура періоду національно-визвольних змагань в Україні (1917-1920 рр.) // Історія. – 1998. – № 1.
9. Старух О. Польські політичні партії і організації та самовизначення України за доби Української Центральної Ради // Міжнародний науковий конгрес „Українська історична наука на порозі XXI століття”. – Т.1. – Чернівці, 2001.
10. Трошинський В.П. Міжнаціональні аспекти діяльності Центральної Ради // Трибуна. – 1991. – № 4.
11. Горбань Т. Етнополітика Української Центральної Ради // Наукові записки Інституту психології і етно-національних досліджень (ІПіЕНД) – Випуск 8. – К., 1999.
12. Савицька Н. Державна національно-культурна політика серед національних меншин в добу Української революції // Наукові записки ІПіЕНД. – Випуск 9. – К., 1999.
13. Мироненко О. Українська Центральна Рада // Етнонаціональний розвиток України. Терміни, визначення, персоналі. – К., 1993.
14. Яневський Д.Б. Українська Центральна Рада: перші кроки до національної державності. – К., 1999.

Кукурудза А.Р.

ст. викл. кафедри

всесвітньої історії РДГУ

ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ

Православна церква в Україні не залишалася осторонь загальноєвропейських модернізаційних тенденцій, які охопили в 20-х рр. XX ст. світове православ'я, але відреагувала на них по-своєму. Єдиного варіанту подальшого розвитку української частини РПЦ на 1917 р., час, коли з'явилася можливість реалізовувати власні плани, в духовенства, мирян та церковної ієрархії не було. „Парадокс свободи” який з'явився після Лютневої революції і був викликаний її стихійністю, полягав у розгубленості народної маси перед можливістю

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	3
Мирончук М. ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	3
Прокопчук С. БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА 1651 р. У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІТОПИСІ XVII-XVIII ст.....	8
Парфенюк В. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА У МІФАХ ТА ФАКТАХ.....	14
Мельник І. СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО БОРОТЬБА ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	22
Копищик А. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ.....	28
Кукурудза А.Р. ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ.....	32
Рачок В. УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
Фалат О. ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ У 30-Х РОКАХ XX СТОЛІТТЯ.....	47
Самсонюк Т.М. ДІЯЛЬНІСТЬ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ 1939-1941 РР.: РАДЯНСЬКА ТА ПОСТРАДЯНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ.....	53
Кратюк І.Б. „ДОПОМІЖНА УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ.....	63
Михальчук Р. ЖОВТЕНЬ 1942-ГО: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ.....	68
Писцьо В. СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	78
Карпуніна Т.О. ХОЛМСЬКО-ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ, ЇЇ ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ.....	85

Вертелецька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ „РАДЯНІЗАЦІЇ” НА РІВНЕНЩИНІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	91
Бондарчук-Саввон Н.С. МІСТО ІЗЯСЛАВ У ЕТНОНІМАХ ТА ТОПОНІМАХ.....	96
ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ	103
Калитюк О.О. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ХЕТТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	103
Петлюк І.В. БОСНІЙСЬКІ СЛОВ’ЯНИ-МУСУЛЬМАНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ (XV – поч. XX ст.).....	109
Давидчук С.Ю. ІНКОРПОРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В РОСІЙСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ У XVIII ст.....	117
Кедрук О.П. „ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	124
Шмид О.П. ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX ст.....	129
Івчик Н.С. ТЕНДЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ ЩОДО НІМЦІВ ВОЛИНІ У XIX ст.....	136
Нагорнюк О.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ В 1920-х -1930 рр.	145
Долганов П.С. МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО – АРТИКУЛЯТОР ІДЕЇ ЗМІН СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ СУБ’ЄКТІВ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ.....	150
Бунечко С.М. НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ).....	156
Сухий П.В. КОЗАЧІ ФОРМУВАННЯ У ВЕРМАХТІ ТА СС.....	163
Галуза В.П. УКРАЇНСЬКА „ЦІНА” ПЕРЕМОГИ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНАХ – ТАЄМНИЦЯ ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ?	171
Федюкевич О.В. ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРАВЛЯЧИХ СИЛ	178

Козлюк Р.В. СЕРЕДНЯ АЗІЯ І КАВКАЗ: МІЖ РОСІЄЮ І США	184
Іванченко О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТА СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ	188
Коломис Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ	193
Желізняк В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ	203
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ	206
Ісічук Т.С. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ	206
Бородинська Л.І. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ	212
Сфимець А.К. НА ДДНІПРЯНСЬКІ ЕМІГРАНТИ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (1921-1939)	217
Пивоварчук Н.М. МІЖВОЄННА ПРАГА – РОСІЙСЬКИЙ ОКСФОРД	222
Олексій Заворотній БЕРЕСТЕЦЬКА СІЧА. ДРАМА	226
ЗМІСТ	285

Наукове видання

Історія очима молодих дослідників

*Збірник матеріалів регіональної наукової конференції
молодих вчених, аспірантів, здобувачів, магістрантів*

Випуск 3

Відповідальні за випуск: **Шеретюк В.М.** – кандидат історичних наук,
доцент, декан історико-соціологічного
факультету РДГУ

Галуха Л.Ю. – кандидат історичних наук,
доцент, заступник декана історико-
соціологічного факультету РДГУ

Комп'ютерна верстка: *Бородинська Л.І., Самсонюк В.Б., Третяк О.Ю.*
Комп'ютерний макет: *Третяк О.Ю.*

Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів
Відповідальність за наукову точність і грамотність матеріалів несуть
автори та їх наукові керівники

Підписано до друку 15.07.2008 р. Формат 60х84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 15,2.
Наклад 100 прим. Зам. №55/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету